

*,Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko – Neretvanska županija/kanton*

OPĆINA PROZOR – RAMA

Služba za razvoj, poduzetništvo, obrt i financije

Prozor-Rama, Kralja Tomislava bb, tel./fax.: 00387 36 771 921 ; 771 342, e-mail: razvoj@prozor-rama.org

**INFORMACIJA
O STANJU I ZAŠTITI OKOLIŠA NA PODRUČJU
OPĆINE PROZOR-RAMA**

Prozor-Rama, svibanj 2021. godine

UVOD

Po službenim definicijama, svaki poremećaj količine određenih kemijskih ili bioloških tvari ili fizikalnih osobina od prirodnih vrijednosti, a koja se može određenim kemijskim, fizikalnim ili biološkim putem vratiti u prvobitno stanje naziva se onečišćenje, dok zagađenje predstavlja trajan oblik promjene sastava i osobina okoliša. Onečišćenja su rezultat prije svega ljudske aktivnosti. Onečišćeni mogu biti zrak, voda i obradivo tlo.

Zaštita okoliša je skup odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprječavanje onečišćenja i zagađenja okoliša, sprječavanje nastanka šteta, smanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete.

Informacija o stanju okoliša na području općine Prozor – Rama objedinjava, analizira i strukturirano prezentira podatke i ocjenu stanja okoliša, te služi kao logično polazište za daljnje planiranje i provedbu mjera zaštite okoliša. Informacija o stanja okoliša je strukturiran na način da s jedne strane daje prikaz uzroka i počinitelja te posljedica onečišćenja, a s druge strane analizira mjere i instrumente zaštite od onečišćenja.

ZAKONSKA REGULATIVA U OBLASTI OKOLIŠA

Europska politika zaštite okoliša počela se razvijati od početka '70-ih godina prošloga stoljeća. I, dok su u početku razvoja i provedbe te politike dominirale tzv. „tradicionalne ekološke teme“ - poput zaštite ugroženih biljnih i životinjskih vrsta, poboljšanja kvalitete vode i zraka uklanjanjem onečišćenja – vremenom je europska politika zaštite okoliša prepoznala važnost sustavnoga pristupa toj kompleksnoj temi. Tako je na sastanku na najvišoj razini 1972. u Parizu politika zaštite okoliša stavljena u kontekst ekonomskoga rasta i poboljšanja kvalitete života. Ugovorom iz Maastrichta 1992. dotadašnji cilj „ekonomskog rasta“ u EU evoluirao je u „održivi neinflatorni rast kojim se poštuje okoliš“; dok je Ugovorom iz Amsterdama 1999. zaštita okoliša stavljena u kontekst održivoga razvoja diljem EU.

Nadležnosti za pitanje zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini podijeljene su na nekoliko administrativnih nivoa. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine je nadležno za pitanja zaštite okoliša, razvoja i korištenja prirodnih resursa na državnom nivou. U ovom okviru djeluje i Odjel za zaštitu okoliša, a njegovi zadaci su koordinacija i suradnja sa nadležnim institucijama u oblasti okoliša na svim nivoima vlasti u BiH, sudjelovanje u implementaciji međunarodnih sporazuma u oblasti okoliša, sudjelovanje u radu međunarodnih organa u oblasti okoliša, priprema i realizacija projekata iz oblasti zaštite okoliša, provedba procedure za potpisivanje i pristupanje međunarodnim sporazumima, konvencijama i protokolima, praćenje realizacije IPA projekata i projekata drugih međunarodnih organizacija u oblasti okoliša, pripremanje informacija vezano za stanje u oblasti okoliša, prikupljanje, praćenje i analiziranje podataka o trendovima u oblasti okoliša u zemlji i svijetu, suradnja i razmjena informacija s globalnim i regionalnim međunarodnim organizacijama i forumima.

Federalna razina nadležnost u oblasti zaštite okoliša ostvaruje kroz Zakon o zaštiti okoliša. Dom naroda parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na svojoj 8. sjednici, održanoj dana 28.01.2021.godine, usvojio novi Zakon o zaštiti okoliša, sa ciljem odgovora zahtjevima zaštite okoliša u smislu praćenja promjena na polju EU pravne stečevine i učinkovite prevencije i kontrole zagađenja.

Na razini Hercegovačko neretvanske županije/kantona zaštita okoliša se provodi kroz primjenu Zakona o zaštiti okoliša HNŽ („Narodne novine HNŽ“ broj: 6/12), i određenih podzakonskih akata.

Na razini Općine Prozor – Rama zaštita okoliša je regulirana Strategijom razvoja općine Prozor – Rama 2011.-2020. (2021), Lokalnim ekološkim akcijskim planom, Planom upravljanja otpadom.

STANJE U OPĆINI PROZOR – RAMA

Okoliš

Područje općine Prozor – Rama (u daljem tekstu, povremeno: Općina), dobrim dijelom zbog svoje ekonomske nerazvijenosti ali i opredjeljenja cijele zajednice, nije neposredno ugroženo od velikih zagađivača tako da je do sada okoliš u relativno dobrom stanju.

Za kakvoću tla koja se koristi za poljoprivredu nisu utvrđena prekoračenja graničnih vrijednosti onečišćujućih tvari.

Zaštita voda od zagađenja može biti puno bolja, naročito od otpadnih voda iz naselja i domaćinstava. Sve više su ugrožena izvorišta pitke vode kako sa gradskog vodovoda, tako i lokalnih vodovoda po naseljima na području Općine.

Neizgrađena kanalizacijska mreža u seoskim naseljima, pogotovo završetkom izgradnje vodovoda za naselja po obodu Ramskog jezera, dovodi do povećanja ugroženosti voda i okoliša, te ovoj problematici u narednom period treba posvetiti dužnu pažnju. Dotrajala kanalizacijska mreža samog središta Prozora je bila veliki problem, te je iznimno važno to što se pristupilo obuhvatnoj rekonstrukciji postojeće mreže odvodnje oborinskih voda i otpadnih fekalnih voda iz Prozora, uz skorbu izgradnju pročistača otpadnih voda za Prozor.

Postojeće odlagalište otpada za općinu Prozor-Rama na lokaciji Duška kosa je neadekvatno i neprikladno te svojim postojanjem ugrožava naselja u južnom dijelu Općine kao i vodotok rijeke Rame u dijelu od Luga do ušća u Jablaničko jezero, kao i samo Jablaničko jezero, Neretvu i Jadransko more, te je rješavanje ovog problema od velike važnosti po okoliš.

Prostor

Područje Općine samim svojim reljefom i položajem, planinama, vodotocima, jezerima s velikim postotkom poljoprivrednog zemljišta, šumama i šumskim zemljištem kao i kulturno povijesnom baštinom čini ovaj prostor veoma zanimljivim. Vrlo značajna komponenta usmjeravanja razvoja i uređenja prostora je zemljišna politika, korištenje i namjena površina

Osnovni prostorni pokazatelji:

Broj stanovnika i naseljenost na području Općine Prozor-Rama

Po popisu	Broj stanovnika	Broj domaćinstava	Gustoća naseljenosti na km ²	Prosjek stanovnika po naseljenom mjestu	Prosjek domaćinstava po naseljenom mjestu	Indeks broja stanovnika 2013/1991
1991	19760	4 042	41,4	313,65	64,2	72
2013	14280	3 653	29,9	226,66	57,98	

Izvor: Popis stanovništva i izračun Službe

Prirodni resursi

Prirodni resursi Općine svojom atraktivnošću čine ovo područje pogodnima kako za obitavanje, tako i za obavljanje nizah djelatnosti.

Najznačajniji prirodni resursi Općine su:

- poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište
- vodni resursi (vodotoci i jezera)
- mineralne sirovine

Zrak

Kakvoća zraka na području Općine se ne mjeri, ali se uslijed nepostojanja značajnih lokalnih onečišćivača zraka, pretpostavlja kakvoća I. kategorije. Jedini oblik zagađenja zraka jest ispuštanje plinova motornih vozila, dimnjaka stambenih objekata i spaljivanje otpada.

Otpad

Otpad po svojoj definiciji predstavlja tvari i predmete koje je posjednik odbacio ili odložio, namjerava ih ili mora odložiti. Zahvaljujući ekonomskom razvoju i povećanoj potrošnji, količine otpada koje se proizvode širom svijeta silno su narasle zadnjih desetljeća. Zadnjih godina nastoji se povećati svijest javnosti, uz taj problem vezanim, potencijalnim rizicima za zdravlje ljudi i stanje okoliša. Također je povećana i zabrinutost javnosti, potaknuta uglavnom informacijama o kontaminaciji površinskih i podzemnih voda te zemljišta uzrokovanih neadekvatnim tretmanom i odlaganjem otpada. Poseban problem u zbrinjavanju otpada predstavlja tzv. opasni otpad koji se od inertnog razlikuje po tome što sadrži tvari koje mu daju svojstva kao što su, na primjer: nagrizanje, zapaljivost, štetnost, toksičnost, infektivnost, kancerogenost, ekotoksičnost itd. Ovaj otpad čini veliki dio tzv. tehnološkog otpada- koji nastaje u proizvodnim procesima u gospodarstvu, ustanovama i uslužnim djelatnostima, koji se zbog svoje štetnosti ne smije zbrinjavati zajedno sa komunalnim otpadima, nego radi rizika za zdravlje i okoliš zahtjeva posebne tehnologije zbrinjavanja.

Na području općine Prozor-Rama nema mnogo gospodarskih društava niti većih proizvođača otpada. Uglavnom se radi o vrstama otpada: inertni, ambalažni, papir, razvijači, baterije, rastvarači, ulja, masti, goriva, gume, metal, komunalni, boje, ljepila, organski, farmaceutski, animalni, staklo. Količine nekih vrsta otpada su minimalne, a najveće količine zauzimaju komunalni otpad. Proizvodnja opasnog otpada u javnim ustanovama općine Prozor- Rama nije velika ali je nazočna. Sve količine opasnog i drugog otpada završavaju na općinskoj deponiji „Duška kosa“. Operater koji vrši prikupljanje svih vrsta otpada je JKP „Vodograd“. Odvojeno sakupljanje otpada iz domaćinstava nije sustavno organizirano.

Medicinski otpad: prikuplja se u Domu zdravlja. Provedenim aktivnostima u cilju sigurnog zbrinjavanja medicinskog otpada pokrenute su mjere na izradi Planova upravljanja medicinskim otpadom u zdravstvenoj ustanovi, sukladno Zakonu o zbrinjavanju medicinskog otpada. Na području općine Prozor-Rama operater koji preuzima i zbrinjava medicinski i farmaceutski otpad je poduzeće „MWWM“ d.o.o. Mostar i GRIOS Grude. Nažalost, izostaje nadzor nad zbrinjavanjem ove vrste otpada od strane federalne zdravstveno-farmaceutske inspekcije u čijoj je nadležnosti bova oblasti.

Farmaceutski otpad: Prikupljanje farmaceutskog otpada otpočelo je prije 9 godina na području Županije u organizaciji Ministarstva zdravstva HNŽ/K. Tada se dobrim dijelom riješio problem farmaceutskog otpada u općini Prozor-Rama. Medicinski otpad prikupljen je u depou Doma zdravlja Rama koji je vozilom operatera utovaren i odvezen na zajednički depo u Mostaru a zatim dalje na sigurno uništavanje. Proizvođač farmaceutskog otpada dužan je sukladno zakonskim propisima sačiniti interni Plan upravljanja otpadom, odrediti odgovornu osobu koja će voditi interni nadzor i monitoring zajedno s operaterom, sklopiti ugovor o upravljanja otpadom, razdvajanju, pakiranju i razvrstavanju farmaceutskog otpada. Na području Općine rade četiri ljekarne koje imaju izrađene planove upravljanja otpadom, po kojima prikupljaju i deponiraju farmaceutski otpad. Ljekarne imaju potpisane ugovore sa operaterom koji ih obilazi, vaga prikupljeni farmaceutski otpad, izdaje potvrde o preuzetim količinama istog i dostavlja račune za plaćanje usluge. Prikupljanje farmaceutskog otpada u ljekarnama od strane operatera obavlja se rijetko, iz razloga malih prikupljenih količina

Proračun količina otpada koje nastaju na području općine napravljen je na bazi prosječne proizvodnje po stanovniku za HNK/Ž od 363 kg/st/god, što je podatak prezentiran u Federalnom planu upravljanja otpadom. Za procjenu je korišten zvanični podatak o broju stanovnika objavljen od strane Federalnog zavoda za statistiku za 2013. godinu da na teritoriji općine Prozor Rama ima 14.280 stanovnika po popisu iz 2013. godine. Proračun količine ukupno nastalog otpada na teritoriji općine Prozor Rama je 5.183 tona godišnje.

Građevinski otpad: još uvijek odlaže se stihijski, na divlja odlagališta, općinsko odlagalište otpada, uvale, jame, privatne površine te uz prometnice. U Prostornom Planu općine Prozor–Rama predviđene su dvije lokacije za zbrinjavanje građevinskog otpada, jalovine, zemlje i šuto materijala: odlagališta „Donji Lug“ kod Luga i „Izlaz“ kod Varvare. Odlagališta se nalaze na velikoj udaljenosti od centra grada te se zbog toga ne koriste. Mjere odlaganja građevinskog otpada propisane su „Općinskom odlukom o komunalnom redu“ ali se teško provode na terenu.

Ukupna proizvodnja otpada na području općine Prozor - Rama

Proizvodnja otpadna	Jedinica	Maksimalno
Ukupan broj stanovnika	Stanovnik	14 280
Količina otpada po stanovniku	kg/st/god	363
Ukupna količina otpada	tona/godina	5 183

Količine otpada iz javnih ustanova i gospodarskih objekata obuhvaćene su u ukupnoj količini otpada iz domaćinstva, jer se ne vodi posebna evidencija o količinama otpada iz gospodarstva i ustanova.

Procjena količina prikupljenog miješanog otpada na osnovu broja stanovnika Općine

Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj kućanstava	1 017	1 370	1 865	1 915	2 015	2 065
Broj stanovnika	4 068	5 480	7 460	7 660	8 060	8 260
Prikupljene količine (tona / danu)	2,44	3,28	4,47	4,59	4,83	4,95
Prikupljene količine (tona / godini)	890,60	1 197	1 634	1 675	1 763	1 806

Odvodnja otpadnih i oborinskih voda

Na prostoru Općine jedino u gradu Prozoru postoji izgrađen sustav za odvodnju otpadnih fekalnih i oborinskih voda. Izgrađen je potpuno novi sustav prikupljanja i odvodnje otpadnih fekalnih i oborinskih voda. Oborinska kanalizacija riješena je samo u užem gradskom području tako što se preko slivnika oborinske vode sa prometnica kolektorom odvodi do mjesta pročišćavača koji se planira izgraditi.

Lokacija uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kroz elaborat je definirana, donesena je Odluka započeta izgradnja kolektora za pročišćavanje.

Na ostalom dijelu Općine potrebno je pristupiti sukladno rješenju vodovoda, odnosno tamo gdje to uvjeti dopuštaju potrebno je težiti izgradnji kanalizacijskih sustava grupacije sela, te osigurati odgovarajuća sanitarno-higijenska rješenja.

Zaštita izvorišta „Krupić“

Za potrebe reguliranja svih pitanja vezanih za izvorište vode „Krupić“, Vlada Federacije BiH je na 153. sjednici održanoj 17.08.2018. godine donijela ODLUKU O ZAŠTITI IZVORIŠTA VODE ZA PIĆE VRELO KRUPIC OPĆINA PROZOR-RAMA.

Općina Prozor-Rama je zaprimila Rješenje broj: UP/40-1/25-4-98/18 od 25.09.2018.godine kojim se korisniku objekta, JKP „Vodograd“ d.o.o. Prozor-Rama, izdaje Vodna dozvola za zahvaćanje vode sa izvorišta „Krupić“ za potrebe javne vodoopskrbe naselja na području općine Prozor-Rama.

Studije utjecaja na okoliš za MHE na vodotocima rijeka na području općine Prozor-Rama – Javne rasprave i izdavanje okolišnih dozvola

Općina Prozor-Rama pratila je tijekom 2019. i 2020. godine proceduru izdavanja okolišnih dozvola, te je 2019.g. obaviještena od Federalnog Ministarstva okoliša i turizma o tijeku postupaka izdavanja okolišnog dopuštenja za „Mini hidroelektranu Volujak“, te da je sastavni

dio dokumentacije po kojoj će se vršiti izdavanje okolišne dozvole Studija utjecaja na okoliš koja je postavljena na web stranici Federalnog Ministarstva okoliša.

Obzirom na potrebu da se osigura sudjelovanje javnosti u postupcima procjene utjecaja na okoliš, Ministarstvo je organiziralo javnu raspravu dana 9.5.2019.g. u 12,00 sati u prostorijama kino dvorane u Prozoru.

Općina Prozor-Rama, se nakon sudjelovanja i provedene predmetne javne rasprave očitovala dopisom broj:01/1-27-1585/19 od 28.05.2019.g. „Primjedbe i sugestije na Studiju utjecaja na okoliš za MHE na vodotoku rijeke Volujak na području općine Prozor-Rama.“

Federalno Ministarstvo okoliša i turizma je donijelo Rješenje broj: UPI 05/2-23-11-46/19 od 09.09.2019.g. o izdavanju okolišne dozvole investitoru „MM ENERGI“ d.o.o. Prozor-Rama za MHE „Volujak“.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, po tužbi Mjesne zajednice Uzdol i Eko Udruge „Volujak – Dobro Polje“ za poništenja rješenja broj: UPI 05/2-23-11-46/19 od 09.09.2019. godine, u predmetu izdavanja okolišne dozvole za izgradnju MHE „Volujak“ općina Prozor-Rama, dana 06.11.2020.godine donijelo je sljedeću presudu: Tužba se uvažava, osporeno rješenje poništava i predmet vraća tuženom organu na ponovni postupak.

Općina Prozor-Rama je dopisom broj:UP-I-05/2-23-11-13/15 od 22.10.2019.g. obaviještena od Federalnog Ministarstva okoliša o donošenju Rješenja o izdavanju okolišne dozvole operatoru JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar HE Sliv „Neretva“, za pogon HE Rama na rijeci Rami ukupno instalirane snage 160 MW. Na ovo Rješenje Općina Prozor – Rama je podnijela tužbu nadležnom sudu, iz razloga neprihvatljivosti okolišne dozvole u kojoj nisu uključene obveze JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. prema okolišu (rješavanje klizišta, rješavanje mosta, rješavanje puta za Maglice, i slično).

Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, obratio se investitor „ECCO CRIMA“ d.o.o., Prozor- Rama, sa Zahtjevom u postupku ponovnog izdavanja okolišne dozvole, nakon isteka roka Rješenja od 5 godina, pogona i postrojenja za izgradnju i korištenje mHE na rijeci Rama (5 mHe u nizu); Gradina, Modri vir, Crni most, Gračanica i Marina pećina, ukupne instalirane snage 3,462 MW.

Temeljem članka 36. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine F BiH“, broj; 33/03 i 38/09), nadležno ministarstvo dužno je osigurati učešće javnosti u postupcima izdavanja okolišne dozvole. Općina je obavijestila sve zainteresirane subjekte (nevladine organizacije, mjesne zajednice i dr.), o namjeri ponovnog izdavanja okolišne dozvole za navedeni pogon i postrojenje da mogu napraviti javni uvid, radi davanja primjedbi i sugestija.

Upravljanje otpadom

Prema nacrtu županijskom Planu upravljanja otpadom predviđena je regionalna deponija „Uborak“ u Mostaru, na koju se transportira i odlaže otpad iz područja HNŽ tj. nakon zatvaranja svih općinskih deponija (koje su po zakonu već trebale biti zatvorene). Za našu općinu predviđena je lokacija Jablanica kao pretovarna stanica. Otpad s područja Općine Prozor-Rama trebao bi se dnevno prikupljati, odvoziti, vagati, plaćati po toni otpada i izravno odlagati na Regionalnu deponiju ukoliko sve to bude stavljeno u funkciju.

Cilj uspravljanja otpadom je riješiti do sada nastali otpad na načini da se adekvatno zbrine, te da se smanje količine otpada i uvedu mjere za sprječavanje nastanka otpada, provede recikliranje otpada kao i njegovi tretmani ekološkog zbrinjavanja. Nakon uspostavljanja sortirnice i reciklaže, biti će potrebno zatvoriti sadašnju deponiju Duška kosa, za što je izrađen poseban plan sanacije ove deponije.

Potrebno je uraditi podjelu lokacija divljih deponija na one koje ne ugrožavaju okoliš i one za koje je potrebno izraditi naknadno istraživanje mogućih opasnosti na okoliš, tako da se uklone izvori zagađenja i zagađeni sastojci otpada, pošto ostaci otpada, posebno organski, ostaju aktivnih i više od 30 godina.

Sva nekontrolirana divlja odlagališta su evidentirana, sačinjen je plan sanacije i zatvaranja. Sanirane su slijedeće deponije:

Mjesto	Varvara	Rumboci	Lug	Prozor-Rama	Ometala	Dobroša/Dragić potok
Broj dep.	3	3	2	1	1	1

Sukladno planu i programu sanacije deponija iste će se nastaviti do kraja 2021. godini i dalje prema određenim prioritetima.

Pokrivenost organiziranog prikupljanja otpadnom

U tablici je prikazana pokrivenost/broj kontejnera na području općine Prozor-Rama po mjesnim zajednicama, odnosno selima i naseljima (14 Mjesnih zajednica, 64 sela/naselja)

Naziv Sela/Naselja	Mjesne zajednice	Pokrivenost/ Broj kontejnera
MZ PROZOR		
Prozor		DA/81
Borovnica		DA/5
Paljike		DA/3
Perići		NE
Dobroša		DA/3
Blace		DA/2
MZ GMIĆI		
Gmići		DA/21
Čališi		DA/2
Ometala		DA/8
MZ GRAČAC		
Gračac		DA/10
Meopotočje		DA/1
Ravnica		NE
Triščani		NE
MZ RIPCİ		
Ripci		DA/11
Matkovići		DA/2
Šćit		DA/4
MZ GRAČANICA		
Gračanica		DA/4
Gorica		NE
Heljdovi		NE
Klek		NE
Parcani		NE
Parošći		NE
MZ ŠĆİPE		
Šćipe		NE
Kute		NE
Here		DA/4
Pajići		NE
Ivanci		NE
MZ UZDOL		
Uzdol		DA/ 5
Donja Vast		NE

Gornji Krančiči		NE
Glibe		NE
Jurići		NE
Ljubunci		DA/3
MZ RUMBOCI		
Rumboci		DA/25
Varvara		DA/6
Konj Dolac		NE
Zahum		NE
MZ ORAŠAC		
Orašac		NE
Proslap		NE
Kozo		NE
Klanac		NE
Maglice		NE
MZ PODBOR		
Podbor		DA/12
Sopot		DA/3
Ploča		DA/6
Mluša		DA/3
Kovačevo polje		DA/3
MZ LUG		
Lug		DA/15
Donji i Gornji Višnjani		NE
Šerovina		NE
Skrobućani		NE
Donji Krančiči		NE
Duge		NE
MZ USTIRAMA		
Ustirama		DA/6
Neraje		DA/1
Kućani		NE
MZ JAKLIĆI		
Jaklići		DA/ 11
Družinovići		DA/3
Lapsunj		DA/2
Šlimac		DA/2
OSTALO		
Tošćanica		NE
Grevići		NE
Lizoperci		NE
Hudutsko		NE

Izvor: JKP „VODOGRAD“, nadležne službe Općine

S ciljem što učinkovitijeg zbrinjavanja otpada „JKP Vodograd“ je na cijelom gradskom području postavio zelene otoke na kojima će građani moći odlagati sortirani otpad. Kontejneri za sakupljanje komunalnog otpada nabavljeni su uz pomoć Fonda za zaštitu okoliša F BiH, te kroz projekte JKP Vodograd. Za potrebe postavljanja zelenih otoka nabavljeno je 58 kontejnera za selektivno sakupljanje otpada, koji je moguće reciklirati, papirnatog i bio

otpada, pet ambalaže te stakla. Procjena prikupljenih frakcija za reciklažu putem sustava selekcije otpada na mjestu nastanka je prikazana u tablici:

Odvojeno prikupljeni otpad (na mjestu nastanka) za reciklažu(t)

Vrsta otpada	2016	2017	2018	2019	2025
PET	0.00	0.00	0.00	0.00	53.00
Staklo	0.00	0.00	0.00	0.00	76.98
Najlon	0.00	0.00	0.00	0.00	44.07
Metal/Lim/Al	0.00	0.00	0.00	0.00	95.95
Arhiv papir	0.00	0.00	0.00	0.00	10.04
Karton	0.00	0.00	0.00	0.00	119.96
Ukupno prikupljeno	0.00	0.00	0.00	0.00	400.00

Izvor: Podaci Službe i Udruženje za poduzetništvo i posao LINK

Planirano je da od 2021. godine bude puštena u rad sortirnica kapaciteta 3t/h, za sortiranje mješovitog otpada. U sortirnici bi se tretirao prikupljeni mješoviti otpad, koji čini oko 50% ukupno proizvedenog otpada. U sortirnici bi se izdvajale korisne frakcije (PET, najlon, staklo, aluminij, karton, papir, itd.) kako je prikazano.

Reciklirani otpad u postrojenjima za reciklažu (t)

	2016	2017	2018	2019	2025
PET	0.00	0.00	0.00	0.00	7.15
Staklo	0.00	0.00	0.00	0.00	10.39
Najlon	0.00	0.00	0.00	0.00	5.95
Metal /Lim/Al	0.00	0.00	0.00	0.00	12.95
Arhiva papir	0.00	0.00	0.00	0.00	1.36
Papir i karton	0.00	0.00	0.00	0.00	142.19
Ukupno prikupljeno	0.00	0.00	0.00	0.00	180.00

Izvor: Podaci Službe i Udruženje za poduzetništvo i posao LINK

Trenutno se specijalni otpad ne prikuplja od strane JKP Vodograd, sa izuzetkom kabastog otpada koji se povremeno odvozi po pozivu, te građevinskog otpada koji ima upotrebnu vrijednost prilikom zasipanja deponije ili sličnih aktivnosti. Pojedini subjekti kao što su Dom zdravlja imaju ugovore sa specijaliziranim kompanijama. Ono što je bitno riješiti u budućem periodu je animalni otpad te otpad iz automehaničarskih radnji (ulje, maziva, baterije, metal i sl.). Projekcija količina specijalnog otpada za 2025. godinu je data u sljedećoj tablici.

Prikupljeni specijalni otpad (t)

	2016	2017	2018	2019	2025
Životinjski otpad	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00
Medicinski otpad	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00
Građevinski otpad	800.00	800.00	800.00	800.00	800.00
Kabasti otpad	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
Autootpad (gume, dijelovi)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Ulje i maziva	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00
Mulj iz uređaja za pročišćavanje	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Elektronički otpad	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00
Drugi specijalni i/ili opasni otpad	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00
Ukupno prikupljeno	810.00	810.00	810.00	810.00	823.00

Izvor: Podaci Službe i Udruženje za poduzetništvo i posao LINK

Ukupno prikupljeni otpad

Ukupno prikupljeni otpad (t)

	2016	2017	2018	2019	2025
Prikupljeni mješoviti komunalni otpad (t)	2,250.00	2,260.00	2,280.00	2,300.00	1,200.00
Odvojeno prikupljeni komunalni otpad (t)	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00
Prikupljeni specijalni otpad (t)	810.00	810.00	810.00	810.00	823.00
Ukupno prikupljeno (t)	3,060.00	3,070.00	3,090.00	3,110.00	3,223.00

Izvor: Podaci Službe i Udruženje za poduzetništvo i posao LINK

Projicirane ukupne količine prikupljenog otpada su 3223 t/godišnje u 2025. godini. Do povećanja će doći uglavnom zbog proširenja usluge na veći dio općine Prozor Rama, bez obzira na projicirani pad broja stanovnika, te zbog boljeg upravljanja otpadom na području općine Prozor Rama.

AKTIVNOSTI I PROJEKTI NA ZAŠTITI OKOLIŠ

Izgradnja Eko parka sa sortirnicom otpada i reciklažnim dvorištem

Općinsko vijeće Prozor – Rama na svojoj je sjednici održanoj 30.5.2020. donijelo Odluku o izgradnji reciklažnog dvorišta i sortirnice otpada u općini Prozor – Rama (objavljeno u Službenom glasniku Općine Prozor – Rama, broj: 2/20). Ovom Odlukom pokrenut je postupak izgradnje i opremanja reciklažnog dvorišta i sortirnice otpada, određena je lokacija za izgradnju postrojenja te zadužen JKP Vodograd d.o.o. za realizaciju aktivnosti izgradnje i opremanja predmetnog objekta.

Procedura odabira tehnologije, kreiranje projektnog zadatka i provedbu procedure javne nabavke predmetnog postrojenja time je upućena na JKP Vodograd d.o.o. JKP „Vodograd“ je proveo otvoreni postupak javne nabave: „Projektiranje, izgradnje, isporuka, ugradnja i puštanje u rad postrojenja za industrijsku reciklažu miješanog otpada kapaciteta do 3t/h, reciklaža 8 vrsta sirovina/rdf goriva za cementare po sistemu ključ u ruke“, te potpisali 27.11 2019. godine Ugovor sa TEHNIX d.o.o Donji Kraljevac, Hrvatska. Vrijednost ugovora je 2.231.602,03 KM, bez PDV-a, a vrijednost cijelog projekt je planirana biti uvećana za vrijednost pripreme podloge. Općina Prozor – Rama je u proračunu za 2020. godinu planirala iznos od 3.200.000,00 KM na kontu 821529 – Ostala osnivačka ulaganja, a Načelnik Općine je svojim Programom utroška sredstava broj: 01/1- 16- 3416-2/19 definirao iznos od 2.950.000,00 KM za JKP Vodograd sa ciljem posrednog financiranja projekta izgradnje i opremanja reciklažnog dvorišta i sortirnice otpada, uz efekt povećanja udjela Općine u vlasničkoj strukturi ovog javnog poduzeća. Manji dio sredstava (52.298,35 KM) dobiven je od Federalnog ministarstva okoliša kroz sudjelovanje na javnom pozivu „Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima“ iz Program 2. „Sufinanciranje projekata za unaprjeđenje upravljanja komunalnima otpadom na području F BiH“).

Na predviđenoj lokaciji koja se nalazi u Poniru, planirano je da se dovozi prikupljeni miješani otpad sa prostora općine, odlaže u prihvatni bunker iz kog transportnom trakom ide na proces razdvajanja. Urađeni su predviđeni građevinski radovi na platou sortirnice otpada. Svrha izgradnje sortirnice otpada je zakonito gospodarenje otpadom u općini Prozor – Rama, iskorištavanje dijela korisnih komponenti iz otpada što će rezultirati smanjenjem ukupne količine otpada za konačno odlaganje, koji će se odlagati na nekoj od sanitarnih deponija (sanitarnih odlagališta) u okruženju. Općini Prozor-Rama najbliža lokacija je Sanitarna deponija Uborak kod Mostara, koja je udaljena 80 km. Izdvajanjem korisnih komponenti iz

otpada smanjiti će se ukupni troškovi prijevoza a odvojeni korisni otpad će omogućiti stvaranje novih prihoda.

Projekt je u završnoj fazi provedbe.

Budući se informacija o ovom projektu po prvi put predstavlja Općinskom vijeću Prozor – Rama, dajemo osnovne podatke dobivene od JKP „Vodograd“ d.o.o. kao nositelja projekta:.

1. Izrada projekata prema idejnom rješenju br. pr-003-001-5:

1. arhitektonski projekt
2. građevinski projekt konstrukcije
3. građevinski projekt hidroinstalacija
4. elektro-instalaterski projekt
5. strojarsko-tehnološki projekt
6. projekt vanjskog uređenja
7. geodetski projekt
8. geomehanički elaborat
9. elaborat zaštite na radu
10. elaborat zaštite od požara
2. Izvođenje zemljanih i građevinskih radova na izgradnji hale postrojenja za reciklažu komunalnog otpada
3. Izrada i montaža metalne konstrukcije hale postrojenja za reciklažu.
4. Prihvatno dozirno grotlo 15 m³ za doziranje komunalnog otpada ili predsortiranog komunalnog otpada sa elektro instalacijom
5. Specijalni dozirni kran sa zatvorenom i ventiliranom kabinom i teleskopom za doziranje miješanog komunalnog otpada iz platoa za deponiranje otpada te uzimanje čvrstog većeg otpada (drvo, beton, guma, ...) iz sadržaja komunalnog otpada - kapacitet pretovara: do 11 m³/h
6. Prihvatni kutni lančani transporter dimenzija (600+8000+600) x 1330 x 600 mm sa specijalnom uljootpornom dvoslojnom gumenom trakom debljine 6,5 mm, širine 1000 mm i čeličnim lopaticama visine 75 mm. transporter se postavlja u betonski kanal, a usipni koš transportera tehnološki spojiti s rubovima kanala.
7. sustav koji se sastoji od otvarača vreća te separat-rotora za prosijavanje, otprašivanje i otplinjavanje komunalnog otpada. u tehnološkom procesu separacije se odvija više tehnoloških operacija:
8. Podizni kutni lančani transporter dimenzija
9. Sortirna linija
10. čelični montažni boksevi za prihvat sortiranog otpada sa sortirne linije.
11. sustav za automatsko doziranje sortiranog materijala iz bokseva.
12. sortirni transporter dimenzija 18000x1200x350mm sa specijalnom glatkom uljootpornom troslojnom pvc trakom debljine 4,0 mm širine 1000 mm za ručno sortiranje tehnološki pripremljenog komunalnog otpada.
13. specijalne ispusne cijevi sa ugrađenim otklopno-zaklopnim mehanizmom.
14. elektro-magnetna traka za automatsko izvlačenje metala sa sortirne linije montirti je na nosivu konstrukciju zadnje kabine sortirne linije poprečni položaj elektro-magneta treba omogućiti veliki učinak izdvajanja metala
15. podni kutni lančani transporter za prihvat sortiranog materijala iz bokseva i doziranje automatske preše balirke dimenzija (10500+7400) x1330 x 600mm sa specijalnom glatkom uljootpornom dvoslojnom gumenom trakom debljine 6,5 mm širine 1000 mm. ugraditi je u

betonski kanal dubine 0,85 m širine 1,8 m i spustiti 30 cm ispod razine poda. bočne stranice iz profiliranog lima debljine 3 mm tehnološki spojiti na bokseve.

16. automatska preša balirka sile potiska 60 t sa ugrađenim perforatorom za pet elektronički sustav upravljanja baliranjem i doziranjem materijala kapacitet prešanja do 6 t/h

17. poprečni transporter za doziranje automatske preše balirke sortiranim materijalno dimenzija 4000x1200x700mm sa specijalnom uljootpornom dvoslojnom gumenom trakom debljine 6 mm širine 1000 mm. transporter ima mogućnost promjene smjera.

18. poprečni transporter za prihvat sitnica i nerekiclabilnog materijala dimenzija 4350x1000x700mm sa specijalnom uljootpornom dvoslojnom gumenom trakom debljine 6 mm širine 800 mm.

19. Usisna filter stanica za sušenje i otprašivanje otpada. koja omogućuje daljnju kvalitetu obrade otpada, ručno sortiranje i kvalitetu rdf-a kapacitet usisavanja zraka do 500 m³/h sa mogućnošću regulacije kapaciteta

20. Ventilacija i klimatizacija sortirnih kabina za ručno sortiranje otpada. dovod svježeg zraka izvan hale, grijanje u zimskim mjesecima i doziranje u kabine sa vanjske strane. na cjevovod montirati usisne žaluzine 400 x 400 mm unutar sortirnih kabina sa lijeve i desne strane ugraditi ventilacijski kanali sa otvorima

21. Sabirne kanalice za otpadne vode i vode za pranje platoa. kanalice ugraditi u betonsku podlogu te ih međusobno povezati. spojiti na sustav odvodnje u sabirni bazen – širina 300 mm. ukupne dužine cca. 12 m.

22. Kompletan sustav odvodnje tehnoloških sabirnih voda izveden iz pvc cijevi promjera Ø skladišnim dijelom. kontejner treba služiti za smještaj upravljačkog dijela vage te prijemnog ureda.

23. tipski kontejner za smještaj osoblja. kontejner opremiti sa uredskim stolom sa računalom za evidenciju rada opreme i radnika, te praćenje ulaza i izlaza otpada, garderobnim ormarima za šest radnika te pomoćnim stolom i manjim regalom. u odvojenom dijelu uraditi sanitarni čvor za potrebe osoblja.

24. separator ulja i masti volumena 10000 litara sa kompletnom ugrađenom opremom za prihvat i obradu zagađene i zauljene vode sa ugrađenim koalescentnim uloškom. ulaz i izlaz iz separatora izvesti iz nehrđajućeg čelika.

25. postrojenje kolske vage 30t za vaganje gospodarskih vozila te kamiona do dužine 9 m. postrojenje smjestiti na ulazu u kompleks sortirnice i koji će se sastojati od natkrivene kolske vage te jednog administrativnog kontejnera dimenzija 2,5 x 6,0 m sa odvojenim sanitarnim i skladišnim dijelom. kontejner treba služiti za smještaj upravljačkog dijela vage te prijemnog ureda.

26. Miniwash - uređaj za ručno visokotlačno hladno pranje vozila, radnih strojeva i opreme

27. Diesel čeonni viličar nosivosti do 2,5 t za manipulaciju balama te ostale poslove unutarnjeg transporta u postrojenju.

28. Komunalni kontejner 1100 l za prihvat materijala s magnetnog separatora te prihvat sitnice i nerekiclabilnog materijala s multi eko separatora

29. Specijalno komunalno vozilo za sakupljanje, sabijanje te istovar predsortiranog i miješanog komunalnog otpada zapremine 7,5m³. Nadogradnja se montira na šasiju sa osovinskim razmakom 3560 mm. najveća dopuštena masa vozila iznosi 13500 kg, neto nosivosti 4200 kg.

30. Glavni razvodno – upravljački elektro ormar ro – 1 sa kompletnom elektro opremom za priključak glavnog kabela regulacijom upravljanja postrojenjem. priključak kabla sa donje strane. glavna sklopka i oznake na vratima

31. Glavni upravljački pult za elektro upravljanje postrojenjem za reciklažu otpada. razvodni ormar ro – 2 sa regulacijom kapaciteta postrojenja. izrada i ugradnja elektro kanalica za razvod kablova za postrojenje

32. Upravljački pult sustava za automatsko doziranje otpada ro – 3 te upravljanje transportnom trakom linije za baliranje

33. izgradnja elektro-instalacija i povezivanje svih funkcija postrojenja. upravljačka instalacija i signalna elektro instalacija za upravljanje

34. Informatička i video oprema postrojenja sa softverom za upravljanje i kontrolu rada. instalacija i oprema video nadzora postrojenja / djelatnika reciklaže

35. Isporuka i transport strojeva, opreme i dijelova postrojenja na lokaciju

36. Razmještanje opreme i strojeva postrojenja, pričvršćivanje na podlogu, te međusobno spajanje. prilagodba i montaža spojnih limova i ostalih dijelova. popravak oštećenja boje nastalih tijekom transporta i manipulacije opremom. Zavarivanje montažnih spojeva i dijelova Popravak boje oštećene u transportu i montaži Stavljanje tehnoloških oznaka i znakova upozorenja

37. Troškovi servisa i održavanja u garantnom roku rada postrojenja. rezervni dijelovi ugrađeni u garantnom roku od 12 mjeseci tj. 2000 radnih sati. dolazak na postrojenje – zamjena potrošnih dijelova.

38. Obuka rukovodioca i radnika postrojenja za upravljanje tehnološkim procesom obrade u trajanju od 5 radnih dana, upućivanje u tehnologiju rada i radnih operacija, te obuka efikasnosti rada, korištenje zaštitinih radnih sredstava u radnom procesu.

39. Ispitivanje dijelova i opreme postrojenja te balansiranje funkcionalnosti i kapaciteta. puštanje u rad i zaustavljanje postrojenja, te obuka poslužioca i radnika na postrojenju iz područja sigurnosti i zaštite na radu u trajanju od 5 radnih dana. izdavanje certifikata zaposlenicima za siguran rad i upravljanje.

40. Tehnička dokumentacija postrojenja i certifikacija

-upute za rad i upravljanje

-upute za održavanje

-katalog rezervnih dijelova

-uvjerenje za sigurnost na radu

Fondu za zaštitu okoliša FBiH aplicirali smo projektne prijedloge:

- „Izgradnja postrojenja za selekciju komunalnoga otpada u općini Prozor-Rama“.
- „Sanacija postojeće deponije komunalnog otpada Duška kosa u općini Prozor-Rama“

Kroz općinski javni poziv za sufinanciranje projekata mladih i nevladinih udruga podržano je i nekoliko projekata zaštite okoliša.

Veliki dio posla oko zaštite okoliša odrađuje Javno komunalno poduzeće „Vodograd“ kroz Program zajedničke komunalne potrošnje. Na području općine Prozora-Rama, kako je već navedeno u tablicama, do kraja 2020.godine odvozom otpada pokriveno je 31 naselje, postavljeno je 267 kontejnera.. U narednom razdoblju planira se proširiti odvoz otpada i na ostala naselja uz saniranje divljih deponija.

Izgradnja postrojenja za selekciju komunalnog otpada u općini Prozor-Rama

Aplicirali projekt Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH : „Izgradnja postrojenja za selekciju komunalnog otpada u općini Prozor-Rama.“

Zadužen je JKP „Vodograd“ d.o.o. Prozor-Rama za realizaciju aktivnosti.

Sanacija postojeće deponije komunalnog otpada Duška kosa u općini Prozor-Rama

Cilj projekta je sanacija deponije komunalnog otpada Duška kosa, koju službeno koristi Javno komunalno poduzeće „Vodograd“ d.o.o. za odlaganje otpada od 1961.godine. Ovo odlagalište ne zadovoljava niti minimalne uvjete ekološki prihvatljivih odlagališta čvrstog otpada: nema komunalne infrastrukture, nema prateće fizičke infrastrukture, niti se na deponiji provode odgovarajuće mjere zaštite okoliša, tako da se ova deponija može klasificirati kao divlje odlagalište čvrstog otpada. Dodatni problem je i nepristupačnost lokaliteta, što otežava planiranu sanaciju, odnosno rekultivaciju terena.

Očekivani rezultati su:

- Zatvorena lokalna deponija Duška kosa
- Izvedeni radovi hidrosjetve po očišćenim padinama terena
- Uređena deponija kako bi što bolje bio očuvan i zaštićen okoliš
- Smanjen broj divljih odlagališta i deponija, sanacija i zatvaranje iste

Za provedbu ciljeva zadužene će biti nadležne službe općine Prozor-Rama, komunalna inspekcija, komunalni redari i JKP „Vodograd“ u čijoj bi nadležnosti bili nakon zatvaranja deponije prikupljanje i sortiranje otpada.

Mjera u okviru sektorskog plana razvoja i zaštite okoliša predviđene u Strategiji razvoja općine Prozor-Rama 2011-2020.god., pregled za razdoblje 2011-2020.god.

Mjera 12.1. Općina Prozor-Rama, Tomislavgrad i Kupres su osnovale poduzeće „Pakline“ d.o.o. i potpisale ugovore o suradnji i izgradnji regionalne deponije koja treba da slijedi nakon izrade studije izvodljivosti. Urađena studija izvodljivosti obrađuje četiri verzije odlagališta za komunalni otpad i dvije verzije pretovarnih stanica. Za općinu Prozor-Rama niti jedna od ponuđenih verzija nije ekonomski opravdana te je Općina odustala od daljnjih aktivnosti po ovom projektu.

Sukladno županijskom Planu upravljanja otpadom predviđeno je korištenje regionalne deponija „Uborak“ u Mostaru, na koju bi se transportirao i odlagao otpad iz područja HNŽ/K tj. nakon zatvaranja svih općinskih deponija (koje su po zakonu već trebale biti zatvorene). – u fazi realizacije

Mjera 12.2. Razvoj međuopćinske suradnje na problematici vezanoj za okoliš – u fazi realizacije

Mjera 12.4. Instaliranje kontejnera za zbrinjavanje korisnog otpada – u fazi realizacije

Mjera 12.5. Razvijanje sustava za upravljanje otpadom i otpadnim vodama – u fazi realizacije

Mjera 12.6. Program zasađivanja degradiranih-oštećanih područja odgovarajućim biljnim vrstama - završen

Mjera 13.1. Izgradnja institucionalnih kapaciteta za planiranje i praćenje stanja okoliša – u fazi realizacije

Mjera 13.2. Izrada plana o praćenju, obavješćivanju i uzbunjivanju o stanju eko sustava – u fazi realizacije

Mjera 13.3. Uspostava edukacijskog ekološkog sustava - nije završena

Pristupa se izradi Strategije razvoja općine Prozor-Rama za razdoblje 2021.-2027.godine kao temeljnog planskog dokumenta.

ZAKLJUČAK

Politika zaštite okoliša nije samo deklarativno opredjeljenje pojedinih zemalja ili drugih zajednica. Ona se sve aktivnije provodi u velikom broju zemalja koje su ciljeve zaštite okoliša postavile u svoje prioritete. Politika zaštite okoliša postavlja i pred građane i pred gospodarstvo nove zahtjeve ili troškove, no oni preko nje u isti mah ostvaruju i mnoge dobrodobiti, dok se u gospodarstvu otvaraju i brojne mogućnosti. Tako se, primjerice, građane potiče da odvajaju otpad i vraćaju povratnu ambalažu, no oni zauzvrat dugoročno dobivaju čistiji okoliš s manje „smeća“ te manji pritisak na crpljenje resursa iz okoliša u kojemu žive. Gospodarstvo, pak, ispunjavajući brojne zahtjeve što mu ih postavlja europska politika zaštite okoliša trpi i određene troškove, no ujedno mu se otvaraju i brojne mogućnosti, primjerice u sektoru inovacija, „zelene“ energije ili recikliranja otpada.

Posljednjem EU Akcijskom planu za okoliš do 2020. godine, koji nosi naziv „Živjeti dobro, u okviru mogućnosti našega planeta“, predviđeni su slijedeći ciljevi:

- potaknuti održivi razvoj zasnovan na učinkovitom korištenju resursa;
- djelotvorno rješavati prijetnje zdravlju koje su povezane s okolišem;
- promicati bolju provedbu europskih zakona povezanih sa zaštitom okoliša;
- osigurati potrebna ulaganja;
- poboljšati održivost europskih gradova

Mjere i postupci u zaštiti okoliša imaju svrhu da smanje onečišćenja te poboljšaju i očuvaju kvalitetu okoliša, a to podrazumijeva poduzimanje brojnih mjera. Preventivne mjere za sprječavanje nepoželjnih posljedica najsigurnije, najefikasnije i na kraju, cjelovito gledajući, najjeftinije utječu na poboljšanje stanja i u okolišu.

Iako se u rješavanje okolišnih problema u općini Prozor – Rama ulažu i sredstva i poboljšava organizacijska struktura, ipak postoje okolišni problemi kojima su brojni uzroci, od nedovoljne educiranosti stanovništva do neriješenog odlaganja otpada. Nekvalitetna rješenja na višim razinama, posebno udaljenost i nepostojanje regionalnih deponija za zbrinjavanje otpada, dodatno otežavaju iznalaženje pravih rješenja za općinu Prozor – Rama.

Izgradnja sortirnice otpada, te reciklažnog dvorišta sa svim sadržajima, stečeni su uvjeti za bolju ocjenu stanja u oblasti zaštite okoliša. Također, završetkom izgradnje sustava vodoopskrbe velikog broja seoskih naselja na području ove općine, otvara se mogućnost i projektiranja i izgradnje kanalizacijskih sustava uz izgradnju pročistača otpadnih voda.

Sve te mjere i aktivnosti poduzete su ili se poduzimaju na planu poboljšanja stanja okoliša općine Prozor – Rama, te se provode sukladno Strategiji razvoja općine Prozor – Rama 2011.-2020., koje će se i primjenjivati i u 2021. godini, odnosno do usvajanja Strategije razvoja općine Prozor-Rama za razdoblje 2021.-2027.godine, usuglašene sa Strategijom razvoja HNŽ/K 2021.-2027. (u izradi).

Pokrenute aktivnosti na planu poboljšanja stanja okoliša u općini Prozor-Rama zahtijevaju ipak veću zajedničku uključenost svih mještana i svih institucija, veće napore da bi se stvorio društveno-ekonomski prihvatljiv sustav upravljanja otpadom, koji kontinuirano treba nadograđivati do razine najboljih svjetskih primjera.

Šef Službe
Josip Juričić, dipl.oec.